

Obchodní rejstřík a odpovědnost státu za škodu

Nejedná-li soud k podnětu třetí osoby podle § 29 odst. 6 obch. zák., může tím založit odpovědnost za nesprávný úřední postup spočívající v porušení povinnosti učinit úkon v přiměřené době.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 5289/2009, ze dne 14.7.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně JUDr. K. B., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o 750.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2, pod sp. zn. 19 C 191/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 9. 2009, č. j. 53 Co 272/2009 - 42, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 9. 2009, č. j. 53 Co 272/2009 - 42, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Odvolací soud v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil ve výroku I. rozsudek soudu prvního stupně, jímž tento soud zamítl žalobu, prostřednictvím níž se žalobkyně domáhala, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit jí částku 750.000,- Kč se specifikovanými úroky z prodlení, a ve výroku II. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Žalobkyně se výše uvedené částky domáhala z titulu přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která jí měla vzniknout v důsledku nečinnosti Městského soudu v Praze v řízení o výmazu sídla firmy. Tvrdila, že je spolu se svou matkou vlastnící domu v Praze 4, jehož nebytové prostory obě pronajaly v roce 2002 společnosti s ručením omezeným B.CZ, a to za účelem umístění sídla. Nájem skončil výpovědí ke dni 31. 3. 2003 a dne 30. 9. 2006 převedla žalobkyně spolu s druhým společníkem obchodní podíly ve společnosti B. CZ na společnost s ručením omezeným V.-TV. Posledně uvedená společnost se zavázala změnit sídlo na jinou adresu, což ale neučinila. Žalobkyně podáním odeslaným dne 14. 3. 2007 upozornila Městský soud v Praze na nesoulad sídla společnosti a nesoulad společníků s údaji zapsanými v obchodním rejstříku. Soud usnesením žalobkyni a druhého společníka vymazal, ale v odůvodnění uvedl, že sídlo společnosti nelze vymazat bez náhrady. Podáním ze dne 21. 9. 2007 žalobkyně znovu upozornila Městský soud v Praze na nesoulad sídla společnosti, ale ze strany soudu nebylo učiněno již nic. Do domu žalobkyně jsou adresovány zásilky od exekutora společnosti B. CZ, žalobkyni dokonce navštívil muž domáhající se zaplacení údajného statisícového dluhu této společnosti, žalobkyně je před zhroucením, matka jí situaci vyčítá.

Žalobkyně spatřovala nesprávný úřední postup v tom, že ačkoliv soudu podáními ze dne 14. 3. 2007 a ze dne 21. 9. 2007 sdělila skutečnosti osvědčující nesoulad mezi stavem zapsaným v obchodním rejstříku a skutečným sídlem společnosti, soud nezahájil řízení o vymazání jejího sídla.

Odvolací soud uzavřel, že souhlasí se soudem prvního stupně v tom, že v postupu rejstříkového soudu nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) - dále jen „OdpŠk“.

Žalobkyně měla možnost podat návrh na zahájení řízení, čehož nevyužila a podala pouhý podnět k zahájení řízení bez návrhu. O takto podaném podnětu ovšem soud nevydává žádné procesní rozhodnutí, neshledá-li podnět natolik závažným, aby vyvolal nutnost zahájit řízení bez návrhu. Jestliže žalobkyně sama návrh nepodala, ačkoliv o této možnosti byla soudem poučena, vyřadila se sama z možnosti uplatnit v následném soudním řízení o přiměřené zadostiučinění nárok plynoucí z eventuálního nesprávného úředního postupu. Není totiž osobou, jíž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda, nestala-li se ani účastnicí řízení o dosažení shody mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem. Žalobkyně se ani nepokusila docílit změny sídla cestou občanskoprávní žaloby proti tomu, kdo se takového závazku smluvně ujal, tj. proti společnosti V.-TV, s. r. o.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost staví na tvrzení o zásadní právní významnosti napadeného rozhodnutí ve věci samé. Podává jej z důvodu nesprávného právního posouzení věci a z důvodu, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Vada předchozího řízení měla spočívat v tom, že ačkoliv dovolatelka souhlasila s tím, že odvolací soud rozhodne bez jednání, jednání nařízeno bylo a dovolatelka o jeho konání nebyla vyrozuměna. Výhrady dovolatelka vznáší též k odůvodnění napadeného rozsudku, a to zejména k absenci vypořádání se s některými důvody odvolání.

Dovolatelka nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že byla sama osobou oprávněnou k podání návrhu na výmaz, popř. změnu sídla společnosti. Touto osobou je podle dovolatelky primárně a jediné obchodní společnost, které se zápis týká. Teprve jestliže v zákonem stanovené lhůtě tato společnost návrh nepodá, může návrh na zápis podat osoba, která doloží, že na tom má právní zájem. Nicméně v daném případě je zřejmé, že žádná skutečnost, která by založila změnu sídla společnosti, neexistovala, a společnosti B. CZ s. r. o. nemohla ani marně uplynout zákonem stanovená složená lhůta. Nevznikl tedy ani prostor pro to, aby návrh na zápis podala dovolatelka. K podání návrhu na zápis nebyla oprávněna, a nelze jí tak ani vytýkat, že nevyužila zákonem daný prostředek k nápravě údajně závadného stavu.

Rejstříkový soud měl navíc zahájit řízení o zrušení společnosti B. CZ, s. r. o. s likvidací, neboť k tomu měl dva závažné podněty. Tato společnost prokazatelně ztratila své faktické sídlo a soud – jakmile tuto skutečnost zjistil – měl ji vyzvat ke zjednání nápravy. V daném případě však není vůbec zřejmé, zda rejstříkový soud adresoval takovou výzvu i společnosti B. CZ s. r. o., o jejíž sídlo šlo. Jestliže soud po učinění těchto výzev nic nezjistil a nebyla-li náprava ve smyslu výše uvedeném zjednána, měl soud z úřední povinnosti rozhodnout o zrušení společnosti s likvidací. Toto řízení měl zahájit po uplynutí třicetidenní lhůty určené k nápravě, tedy dne 22. 4. 2007. Soud toto řízení nezahájil ani do 12. 2. 2008. Dne 13. 2. 2008 podal návrh na zrušení společnosti B. CZ s. r. o. s likvidací Živnostenský úřad městské části Praha 11. Do té doby však chodili do domu dovolatelky „vymahači cizích dluhů“, „v poštovní schránce se stále nacházely nějaké výzvy k vyzvednutí doporučených zásilek z různých úřadů“, „rodinné vztahy se spoluvlastnicí rodinného domu byly v katastrofálním stavu“. Dovolatelka tak nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že „dlouhotrvající nezahájení řízení ex offio o zrušení společnosti s likvidací“ není nesprávným úředním postupem.

Navíc nelze souhlasit s odvolacím soudem, že by „občanskoprávní cestou“ mohla dosáhnout změny sídla společnosti B. CZ s. r. o.

Je tedy zřejmé, že došlo k nesprávnému úřednímu postupu dlouhotrvajícími bezdůvodnými průtahy a tento nesprávný úřední postup byl příčinou negativních důsledků zejména v tom, že dovolatelka „musela nadále po dlouhou dobu trpět omezení svého vlastnického práva k rodinnému domu zápisem sídla cizí firmy, pokusy o doručování úřední pošty a návštěvami vymahačů cizích dluhů.“ Odvolací soud v tomto řízení k výše uvedeným argumentům nepřihlédl, a proto dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek soudu odvolacího zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání uvedla, že rozhodnutí odvolacího soudu považuje za zcela správné a tvrzení a právní závěry dovolatelky nepovažuje za důvodné. Navrhuje proto, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 7. 2009 (viz čl. II., bod 12 zákona č. [7/2009](#) Sb.) – dále jen „o. s. ř.“

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

V daném případě by dovolání mohlo být shledáno přípustným jen za předpokladu, že by dovolací soud dospěl k závěru o zásadním právním významu napadeného rozhodnutí ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) a § 237 odst. 3 o. s. ř. O takovou situaci by se jednalo tehdy, jestliže by dovolací soud dospěl k závěru, že v rozhodnutí odvolacího soudu je řešena právní otázka, která v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Přitom se k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. nepřihlíží.

Dovolací soud se zabýval přípustností dovolání z hlediska uplatněného důvodu nesprávného právního posouzení věci, přičemž byl vázán rozsahem, ve kterém bylo rozhodnutí odvolacího soudu napadeno (§ 242 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolací soud shledal dovolání žalobkyně přípustným, neboť zjistil, že odvolací soud nesprávně (v rozporu s dosavadní judikaturou) posoudil otázku, zda byla dovolatelka (žalobkyně) oprávněna podat návrh na změnu zápisu sídla společnosti B. CZ, s. r. o. Posouzení této otázky přitom mělo zásadní vliv na rozhodnutí v souzeném případě.

Dovolací soud nejprve z úřední povinnosti zkoumal, zda řízení před oběma soudy nebylo postiženo vadami uvedenými v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i jinými vadami řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Dovolatelka v tomto směru namítá, že ačkoliv souhlasila s tím, aby v řízení před odvolacím soudem nebylo nařizováno jednání, odvolací soud přesto jednání nařídil, a to aniž ji o tom vyrozuměl. Skutečností ovšem je, – kterak se podává z obsahu spisu – že odvolací soud žádné jednání nenařídil a účastníky k jednání ani nevolal. Protokol na č. l. 39 spisu je toliko protokolem o vyhlášení rozsudku, byť je zřejmě nesprávně označený jako protokol o jednání před odvolacím soudem. To však nelze považovat za vadu řízení. Dovolací soud jinou vadu řízení neshledal a dovolatelka ani žádnou jinou vadu nenamítala, pročež se dovolací soud zabýval přezkumem rozhodnutí z pohledu právního posouzení věci.

Dovolatelka nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že byla osobou oprávněnou k podání návrhu na zápis skutečného sídla společnosti B. CZ, s. r. o. (dále též jen „společnost“) do obchodního rejstříku. Argumentuje tím, že k podání návrhu ve smyslu § 31 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obch. zák.“), nemohlo z její strany dojít, neboť „...je zřejmé, že žádná skutečnost, která by založila změnu sídla společnosti, neexistovala, a společnost nemohla ani marně uplynout zákonem stanovená složená lhůta“.

Dovolatelka v daném případě převedla svůj obchodní podíl ve společnosti a zároveň vypověděla nájemní smlouvu této společnosti ve vztahu ke svému domu. Dovolatelka byla následně vymazána

jako společnice této společnosti z obchodního rejstříku, avšak soud nerozhodl o změně zápisu sídla společnosti proto, že mu nebylo známo jiné její sídlo.

Dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu platí, že změna v obsazení společníků ani zánik právního důvodu užívání prostor, ve kterých je umístěna správa společnosti, nejsou skutečnostmi zakládajícími změnu sídla společnosti. Nejedná se ani o skutečnosti, které by zakládaly povinnost společnosti navrhnout zápis změny sídla do obchodního rejstříku (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2186/2008, a ze dne 26. 05. 2009, sp. zn. 29 Cdo 1680/2009, dostupná na internetových stránkách Nejvyššího soudu, www.nsoud.cz). V daném případě nebyla zjištěna ani jiná skutečnost, která by zakládala povinnost společnosti navrhnout změnu zápisu v obchodním rejstříku.

Dovolatelka tedy jednak nesprávně vyvozuje důvody rozhodné pro změnu sídla společnosti ze skutečností výše uvedených a jednak argumentačně nelogicky poukazuje na to, že ani žádná taková skutečnost, která by změnu sídla společnosti zakládala, neexistovala. V kontextu celého dovolání je však nutno slova dovolatelky interpretovat tak, že nebyla dána povinnost společnosti ani jiných osob navrhnout změnu zápisu svého sídla ve smyslu § 31 odst. 1 obch. zák.

Není-li dána povinnost navrhnout zápis změny sídla v obchodním rejstříku ve smyslu § 31 odst. 1 obch. zák., nemůže tento návrh podat ani osoba uvedená v § 31 odst. 2 obch. zák., již by hypoteticky dovolatelka mohla být. Platí totiž, že „podmínkou návrhu podaného jinou osobou podle § 31 odst. 2 je, že osoba uvedená v odstavci 1 nesplní povinnost podat návrh do patnácti dnů ode dne, kdy jí tato povinnost vznikla“ (viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M., a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 84).

Protože tato povinnost společnosti nevznikla, nemohla se dovolatelka stát osobou oprávněnou k podání návrhu ve smyslu § 31 odst. 2 obch. zák.

Již z tohoto pohledu je ale rozhodnutí odvolacího soudu nesprávné, neboť ze závěru, že dovolatelka nepodala takový návrh, ač mohla, odvolací soud dovozuje, že se tak „sama vyřadila z možnosti uplatnit v následném soudním řízení o přiměřené zadostiučinění nárok plynoucí z eventuálního nesprávného úředního postupu“, neboť není osobou, které by byla způsobena škoda. Jinými slovy řečeno, dovolatelka jistě návrh na změnu zápisu sídla v obchodním rejstříku podat mohla, ale takový návrh by z výše vyložených závěrů byl zcela zjevně nedůvodný. Nelze proto dovolatelce klást k tíži (při uplatňování jí tvrzeného nároku na náhradu nemajetkové újmy), že se nebránila cestou podání takového návrhu.

Dovolací soud proto postupoval podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. a napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil soudu odvolacímu k dalšímu řízení.

V dalším řízení se bude odvolací soud zabývat tím, zda ze strany Městského soudu v Praze došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věty první OdpŠk. Dospěje-li k závěru, že k takovému nesprávnému úřednímu postupu skutečně došlo, bude se dále zabývat otázkou, zda v jeho důsledku byla dovolatelce (žalobkyni) způsobena újma ve smyslu § 31a odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Bude tak třeba především si položit a odpovědět otázku, zda Městský soud v Praze, coby soud příslušný k rozhodování o věcech obchodního rejstříku (§ 200a a násl. o. s. ř.), mohl a měl k podnětu žalobkyně jednat a postupovat podle 29 odst. 6 obch. zák., t.j. zda měl vyzvat společnost B. CZ s. r. o. ke zjednaní nápravy a zda v případě bezúspěšného vyzvání společnosti měl zahájit řízení ve smyslu § 200b odst. 1 o. s. ř. i bez návrhu. V této souvislosti je možno poukázat na návodné závěry obsažené v

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 06. 2008, sp. zn. 29 Cdo 3088/2007 (uveřejněné pod č. 52/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dostupné též na internetových stránkách Nejvyššího soudu, www.nsoud.cz).

K argumentu odvolacího soudu, že se žalobkyně měla změny sídla společnosti domáhat žalobou na uložení povinnosti proti společnosti V., poukazuje dovolací soud na závěry obsažené v nálezu Ústavního soudu ze dne 10. 8. 2009, sp. zn. II. ÚS 2859/08 (publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení jako N 181/54 SbNU, dostupný též na <http://nalus.usoud.cz>), který se týkal obdobného případu.

Nejvyšší soud vychází z toho, že nejedná-li soud k podnětu třetí osoby podle § 29 odst. 6 obch. zák., může tím založit odpovědnost za nesprávný úřední postup spočívající v porušení povinnosti učinit úkon v přiměřené době.

Odvolací soud je ve smyslu § 243d odst. 1, části první věty za středníkem, o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázán právními názory dovolacího soudu v tomto rozhodnutí vyslovenými.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)